

ประโยค ป.ธ. ๘

แปล มครเป็นไทย

สอบ วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๓

๑. อิติ อิมะหิ ปน จุททสหิ อากาเรหิ จิตต์ อปริทมเมตวา ปุพเพ
 อภาวิตถาวโน อาทิกมมิโก โยคาวจโร อิทธิวิภูพพณั สมปาเทสสุตตี
 เนตัง จานัง วิชชติ ฯ อาทิกมมิกสสุ หิ กสิณปริกมมปิ ภาโร ฯ สเตสุ
 สหสเสสุ วา เอโกว สกโกติ ฯ กตกสิณปริกมมสสุ นิมิตตุปปาทนัง
 ภาโร ฯ สเตสุ สหสเสสุ วา เอโกว สกโกติ ฯ อุปปนเน นิมิตเต ตัง
 วาฑฒตวา อุปปนาธิคโม ภาโร ฯ สเตสุ สหสเสสุ วา เอโกว สกโกติ ฯ
 อธิคตูปนสสุ จุททสหากาเรหิ จิตตปริทมณัง ภาโร ฯ สเตสุ สหสเสสุ
 วา เอโกว สกโกติ ฯ จุททสหากาเรหิ ปริทมิตจิตตสสาปี อิทธิวิภูพพณั
 นาม ภาโร ฯ สเตสุ สหสเสสุ วา เอโกว สกโกติ ฯ อิทธิวิภูพพนปตตสสาปี
 จิปปนิสนติภาโว นาม ภาโร ฯ สเตสุ สหสเสสุ วา เอโกว จิปปนิสนติ
 โหติ ฯ เถรมพตถเล มหาโรหมกุตตถเถรสสุ หิ คิลานุปญจัน อากเตสุ
 ตีสมตเตสุ อิทธิมนตสหสเสสุ อุปสมปทาย อญจวสุสิโก รกขิตตเถโร
 วिय ฯ คสฺसानุภาโว ปจวิกสิณนิทเทเส วุตโตเยว ฯ ตัง ปนสฺसानุภาวัง
 ทิสฺวา เถโร อาห อวฺโส สเจ รกขิตโต นากวิสส สพเพ ครหปตฺตา
 อสฺสาม นาคราชานัง รกขิตฺตัง นาสกขีสุตติ คสฺมา อตฺตโนว กเหตุวา
 วิจริตพพัง อวฺธัง นาม มลํ โสเชตฺตวาว กเหตุวา วิจริตฺตัง วญฺญตตีติ ฯ เต
 เถรสฺส โอวาทะ จตฺวา ตีสสหสสาปี ภิกขุ จิปปนิสนติโน อเหตุํ ฯ
 จิปปนิสนติยาปี จ สติ ปรสฺส ปติญฺจาภาโว ภาโร ฯ สเตสุ สหสเสสุ
 วา เอโกว สกโกติ ฯ กิริณฺณชวาหนปุชชาย มาเรน อญฺคารวสุเส ปวตฺติเต
 อากาเส ปจวี มาเปตฺวา อญฺคารปสฺสํ ปรีตฺตายโก เถโร วिय ฯ

๒. พลวปุพโยคานํ ปน พุทฺธปจฺเจกพุทฺธอคฺคสาวกาทีนํ วินาปี
 อิมินา วุตฺตปฺปการเณ ภวานานุกฺกเมน อรหตฺตปฏฺฐิตาภวเสเนว อิทลฺลจ
 อิทฺธิวิภูพฺพนํ อลฺลเณ จ ปฏฺฐิตสมฺภิตาทิภททา คฺคณา อิทฺถนฺตฺติ ฯ ตสฺมา ยถา
 ปิตนฺชนวิกตํ กตฺตูกาโม สฺวณฺณกาโร อคฺคิธมนาทิหิ สฺวณฺณํ มุทฺํ กมฺมณฺณํ
 กตฺวาว กโรติ ยถา จ ภาชนวิกตํ กตฺตูกาโม กุมฺภกาโร มตฺตติกํ
 สฺุปริมทฺตติ มุทฺํ กตฺวาว กโรติ เอวเมว อาทิกมฺมิเกน อิมฺหิ จุทฺทสหากาเรหิ
 จิตฺตํ ปรีทเมตฺวา ฉนฺทสฺสิจิตฺตสฺสิวิริยสฺสิวิมฺสาสฺสิสมาปชฺชนวเสน เจว
 อาวชฺชนาทิวสฺสีกาวเสน จ มุทฺํ กมฺมณฺณํ กตฺวา อิทฺธิวិธาย โยโค กรณฺนีโย ฯ
 ปุพฺพเหตุสมฺปนฺเนน ปน กตฺติเณสุ จตฺตฺตชฺชมานมตฺเต จิณฺณวสฺสินาปี กาคฺุ
 วญฺญตฺติ ฯ

ยถา ปเนตฺถ โยโค กาคฺพุโพ ตํ วิธํ ทสฺเสนโต ภควา โส
 เอรํ สฺมาหิตเณ จิตฺเตตฺติอาทิมาทฺ ฯ ตตฺตฺรายํ ปาลินยานุสारेเนว วินิจฺฉยกถา ฯ
 ตตฺถ โสติ โส อธิคตจตฺตฺตชฺชมานโน โยคิ ฯ เอวณฺตฺติ จตฺตฺตชฺชมานกฺกม-
 นิตฺตฺสฺสนเมตฺตํ ฯ อิมินา ปจฺมชฺชมานาธิคมาทิกกเมน จตฺตฺตชฺชมานํ ปฏฺฐิตภิตฺวาติ
 วุตฺตํ โหติ ฯ สฺมาหิตเตติ อิมินา จตฺตฺตชฺชมานสมารินา สฺมาหิตเณ จิตฺเตตฺติ
 ฐปาวจรจิตฺเต ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๘

แปล มครเป็นไทย

๑. ก็ ข้อนี้นี้ว่า พระโยคาวจร ผู้เริ่มต้นบำเพ็ญเพียร ยังไม่ได้เจริญภาวนา มาในกาลก่อนแล้ว ไม่ได้ฝึกฝนจิต โดยอาการ ๑๔ อย่างเหล่านี้ ดังกล่าวมานี้ แล้ว จักยังการแสดงฤทธิ์ให้สำเร็จได้นั้น ดังนี้ เป็นฐานะที่มีไม่ได้ (เลย) ฯ

จริงอยู่ แม้การบริกรรมกสิณ เป็นงานหนัก สำหรับพระโยคาวจรผู้เริ่มต้น บำเพ็ญเพียร ฯ หนึ่งในร้อย หรือหนึ่งในพันคนเท่านั้น สามารถทำได้ ฯ การทำนิมิตให้เกิดขึ้น ก็เป็นงานหนัก สำหรับพระโยคาวจร ผู้ทำบริกรรม กสิณแล้ว ฯ หนึ่งในร้อย หรือหนึ่งในพันคนเท่านั้น สามารถทำได้ ฯ เมื่อนิมิต เกิดขึ้นแล้ว การขยายนิมิตนั้นไปจนบรรลุอุปปนา (สมาธิ) ก็เป็นงานหนัก ฯ หนึ่งในร้อย หรือหนึ่งในพันคนเท่านั้น สามารถทำได้ ฯ การฝึกฝนจิต โดยอาการ ๑๔ อย่าง ก็เป็นงานหนัก สำหรับพระโยคาวจรผู้ได้บรรลุอุปปนา (สมาธิ) แล้ว ฯ หนึ่งในร้อยหรือหนึ่งในพันคนเท่านั้น สามารถทำได้ ฯ อันการแสดงฤทธิ์ ก็เป็นงานหนัก สำหรับพระโยคาวจร แม้ผู้ฝึกฝนจิตแล้ว โดยอาการ ๑๔ อย่าง ฯ หนึ่งในร้อยหรือหนึ่งในพันคนเท่านั้น สามารถทำได้ ฯ อันภาวะคือการเข้าฌานได้อย่างฉับพลัน เป็นงานหนัก สำหรับพระโยคาวจร แม้ผู้แสดงฤทธิ์ได้ ฯ หนึ่งในร้อยหรือหนึ่งในพันคนเท่านั้น ย่อมเป็นผู้เข้าฌาน ได้อย่างฉับพลัน ฯ แท้จริง เปรียบเหมือน พระรักจิตเถระ ผู้อุปสมบทได้ ๘ พรรษา (เป็นผู้หนึ่ง) บรรดาพระภิกษุผู้มีฤทธิ์ประมาณ ๓๐,๐๐๐ รูป ผู้มาพยาบาลไข้ พระมหาโรหณคุตตะเถระ ที่เถรมัตถลวิหาร ฉะนั้น ฯ

อานุภาพ ของพระรักจิตเถระนั้น อันพระอรรถกถาจารย์ กล่าวไว้แล้ว ในปฐมวิภวสินนิเทศนั้นแล ฯ ก็ พระเถระ ครั้นเห็น อานุภาพของพระรักจิตเถระ นั้นนั้นแล้วจึงพูดว่า อาวุโสทั้งหลาย ถ้าวว่า พระรักจิต จักไม่มีแล้วไซ้ร พวกเรา ทุกรูป จักต้องถูกติเตียนว่า ภิกษุเหล่านี้ ไม่อาจปกป้องพญานาคได้ ดังนี้ เพราะเหตุนั้น จึงชื่อว่าอาวุธประจำตัวที่จะต้องพกไป(ต้อง) ขัดสนิมให้หมดจด ก่อนแล้วควรเที่ยวไปได้ ดังนี้ ฯ ภิกษุแม่ทั้ง ๓๐,๐๐๐ รูปเหล่านั้น ดำรงอยู่

ในโอวาทของพระเถระแล้ว ได้เป็นผู้เข้ามาจนได้อย่างจับปล้น ๆ และแม้เมื่อมีการเข้ามาได้อย่างจับปล้น ความเป็นที่พึ่งของบุคคลอื่น ก็เป็นงานหนัก ๆ หนึ่งในเรื่องหรือหนึ่งในพันคนเท่านั้น สามารถทำได้ ๆ ตัวอย่างเช่นพระเถระเมื่อครั้งมารบ้นดาลให้ฝนถ่านเพลิง ตกลงในศิริภณทวาหนบุชา (หมายถึงการบูชาด้วยประทีปครั้งยิ่งใหญ่ เริ่มต้นที่เจดีย์ศรี ผ่นออกไปทั่วเกาะลังกาเลยลงไป ในทะเลอีกโดยรอบประมาณ ๑ โยชน์) แล้ว เนรมิต ผ่นดินขึ้นบนอากาศ ด้านทานฝนถ่านเพลิงไว้ได้ ฉะนั้น ๆ

๒. แต่ สำหรับท่านผู้บำเพ็ญเพียรอย่างแรงกล้ามาแต่(ชาติ)ปางก่อนทั้งหลาย เป็นต้นว่าพระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า และพระอัครสาวก แม้เว้นจากลำดับแห่งภาวณา มีประการดังกล่าวแล้วนี้ อิทธิวิภูพณะ(การแผ่แสงฤทธิ์)นี้ และคุณทั้งหลายเหล่านี้ ต่างโดยปฏิสัมภทาเป็นต้น ย่อมสำเร็จได้ ด้วยอำนาจการได้(บรรลู่) พระอรหัตตนั้นเทียว ๆ เพราะเหตุฉนั้น อันพระโยคาวจรผู้เริ่มต้นบำเพ็ญเพียร ควรฝึกฝนจิตโดยอาการ ๑๔ อย่างเหล่านี้แล้วทำ(จิต)ให้อ่อน ควรแก่การงาน ด้วยอำนาจการเข้ามา(ทำ)ฉันทะให้เป็นประธาน ทำจิตให้เป็นประธาน ทำวิริยะให้เป็นประธาน และทำวิมังสาให้เป็นประธาน และด้วยอำนาจแห่งความเป็นผู้ชำนาญในการน้อมนึกเป็นต้นแล้วทำความเพียรเพื่ออิทธิวิระ(ชนิดแห่งฤทธิ์)เกิด เปรียบเหมือนนายช่างทอง ผู้ต้องการจะทำเครื่องประดับชนิดต่างๆ ย่อมทำทองคำให้อ่อน ควรแก่การงาน ด้วยกรรมวิธีต่างๆ มีการเผาไฟเป็นต้นก่อนแล้วย่อมทำได้ ฉะนั้น และเปรียบเหมือนนายช่างปั้นหม้อ ผู้ต้องการจะปั้นภาชนะชนิดต่างๆ ย่อมทำ(ขยำ) ดินเหนียวให้อ่อน ให้ขยำดีแล้วจึงทำได้ ฉะนั้น ๆ แต่ ท่านผู้ถึงพร้อมด้วยบุพเหตุ แม้ประพฤติจนเชี่ยวชาญ ในคุณเพียงจุดตถุณาน ในกสิณทั้งหลาย ก็ควรทำได้ ๆ

ก็แล พระผู้มีพระภาคเจ้า เมื่อจะทรงแสดงวิธี ที่พระโยคาวจรควรทำความเพียร ในอธิการว่าด้วยอิทธิวิระนี้ จึงตรัสว่า โส เอว สมานีเต จิตฺเต ดังนี้ เป็นต้น ๆ ในคำนั้น มีวินิจฉัยยกถา ตามแนวแห่งนัยในพระบาลีนั้นแล ดังต่อไปนี้ ๆ บรรดาบทเหล่านั้น บทว่า โส ได้แก่ พระโยคินั้น คือ ผู้บรรลู่

จุดตกมานแล้ว ๆ คำว่า เอว นั้น เป็นคำแสดงลำดับแห่งจุดตกมาน ๆ ด้วยคำนี้
มีอธิบายว่า ได้เฉพาะซึ่งจุดตกมาน โดยลำดับมีการบรรลุปฐมมานเป็นต้น ๆ
บทว่า สมานิต ได้แก่ ตั้งมั่นแล้วด้วยจุดตกมานสมาธินี้ ๆ บทว่า จิตเต ได้แก่
รูปาวจรจิต ๆ

พระพรหมกวี ธรรมเสฏโฐ วัดกัลยาณมิตร
สนามหลวงแผนกบาลี

แปล
ตรวจแก้.